

Η ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΡΟΖΕ ΝΤΕ ΛΙΛ;

Ο Ροζέ ντε Λιλ είχε μια τύχη που δεν την είχε κανείς άλλος άνθρωπος στον κόσμο: Έγινε ένδοξος γιατί έγραψε ένα και μόνο τραγούδι, την «Μασσαλιώτιδα», τον εθνικό ύμνο των Γάλλων.

Ο ντε Λιλ γεννήθηκε στο Σωνιέ της Γαλλίας στις 10 Μαΐου 1760 και ο πατέρας του ήταν δικηγόρος στο Κοινοβούλιο. Από μαθητής, ο Ροζέ διακρίθηκε για την αγάπη του προς το στρατιωτικό επάγγελμα και γι' αυτό μπήκε στην Στρατιωτική Σχολή των Μηχανικών. Όταν ξεερράγη η Γαλλική Επανάσταση ήταν λοχαγός στο Στρασβούργο κι' ετάχθη άμέσως με το μέρος των νέων ιδεών. Όταν σέ λίγο εκηρύχθη ο πόλεμος κατά της Αυστρίας, ο Ροζέ ντε Λιλ μαζί με τον δήμαρχο του Στρασβούργου Ντήτριχ έκαναν τη σκέψη ότι τα έθελοντικά τάγματα των Γάλλων πατριωτών που έφευγαν για το μέτωπο, έπρεπε να είχαν έναν ύμνο δικό τους, για να τους ένθουσιάζη. Τότε ο Ροζέ ντε Λιλ ανέλαβε να συνθέση ο ίδιος τον ύμνο αυτό. Πράγματι δέ, σε λίγες μέρες, τον είχε έτοιμο και τον τραγούδησε στο σπίτι του Ντήτριχ μπροστά τους φίλους του. Ο ύμνος αυτός έγινε πολύ γρήγορα γνωστός στην Άλσατία, μα στο Παρίσι τον έμαθαν μόνο όταν οι λόχοι των Μασσαλιωτών που πήγαν από την Άλσατία να καταπνίξουν την αντίδραση των βασιλοφρόνων τον τραγούδησαν στην άφιξή τους. Ο Παρισινός λαός ένθουσιάστηκε τότε με το καινούργιο έμβιατήριο και του έδωσε το όνομα: «Τραγούδι των Μασσαλιωτών», και αργότερα «Μασσαλιώτις».

Μα ο συνθέτης του, ο οποίος τόλμησε να κατηγορήσει τις ώμοιες των δημοκρατικών, καταδιώχτηκε ως ύποπτος και φυλακίστηκε, μόνο δέ μετά την πτώση του Ροβεσπιέρου αποφυλακίστηκε. Συνέθεσε τότε ένα καινούργιο ύμνο, ο οποίος όμως δεν είχε την έπιτυχία του πρώτου.

Τον ξανάφεραν τότε στο στρατό, μα αργότερα παραιτήθηκε κι' έπειτ' από διάφορες έπιχειρήσεις, στις οποίες απέτυχε, άρχισε να κάνει μεταφράσεις, ζώντας πολύ δυστυχισμένα.

Ο βασιλεύς Λουδοβίκος - Φίλιππος τον έβγαλε απ' τη φτώχεια, δίνοντάς του μια σύνταξη δυο χιλιάδων φράγκων. Ο Ροζέ ντε Λιλ άποσύρθηκε τότε στο Σουαζύ - λε - Ρουά, όπου πέθανε στις 26 Ιουνίου 1836.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΕ Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΛΙΒΡΕΑΣ;

Η λιβρέα — όπως λέγεται το κοστούμι των υπηρετών των μεγάλων σπιτιών — έχει προέλευση πολύ αρχαία. Στην αρχή λιβρέες έλέγοντο ή όμοιόμορφες μα μεγάλης αξίας στολές, που οι πρώτοι βασιλείς της Γαλλίας έδιναν στους μεγιστάνες της Αύλης των και στους αξιωματικούς της Ιδαιαίτας των φρουράς. Αργότερα, οι ίππότες, στα κονταροχτυπήματα, φορούσαν την λιβρέα της δεσποίνης των λογισμών των, ή οποία ήταν απλούστατα μια έσάρπα με το χρώμα που προτιμούσε ή πολυαγαπημένη τους.

Σιγά - σιγά, όμως, ή λιβρέα δεν έχασε την αξία της κι' έγινε ένα ρούχο για τους υπηρέτες με το χρώμα που προτιμούσαν οι κύριοί τους.

ΠΩΣ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΤΟ ΟΠΙΟΝ;

Η καλλιέργεια του όπιου και ο τρόπος με τον οποίο κατασκευάζεται το πολύτιμο αυτό προϊόν, απέτέλεσαν αντικείμενον ζωνών συζητήσεων στην Έπιτροπή του Όπιου της Κοινωνίας των Έθνών. Τίποτε δεν είχε πιά περίεργο από την μέθοδο που χρησιμοποιείται για την έξαγωγή και την συγκομιδή του έπικινδύνου αυτού φαρμάκου. Μετά τη

σπορά, χρειάζονται τέσσερες μήνες για να φτάση το φυτό στην ώριμότητά του. Λίγο μετά την άνθηση, τα πλατειά και παχειά πέταλα των λουλουδιών του, πέφτουν στο έδαφος, αφήνοντας ένα είδος κυκλικής καψύλης επάνω στο στέλεχος. Αυτή ή καψύλη είναι πράσινη, αρκετά σκληρή και, αντίθετα προς της παπαρούνας, έντελως λεία και επίπεδος. Τότε γίνεται μια «χειρουργική» επέμβαση, από την οποία έπιτυγχάνεται το όπιο. Ο καλλιεργητής χωρίζει το κτήμα του σε τομείς και άσχολεται με κάθε τομέα στη σειρά. Με την βοήθεια ενός νυστεριού, κάνουν στην καψύλη μια τομή ίσια, σε όλη την επιφάνειά της, από πάνω ως κάτω. Μια ουσία λευκή και γαλακτώδης βγαίνει απ' αυτή την πληγή. Αυτό το υγρό, έκτιθέμενο στον άέρα, γίνεται πιά στερεό και παίρνει ένα χρώμα πιά βαθύ.

Την έπομένη, ή «πληγή» παρουσιάζει μικρά μαύρα σφαιρίδια, τα οποία μαζεύονται μ' ένα έργαλειό που μοιάζει με κουτάλι. Σε κάθε καψύλη γίνεται αυτό πολλές φορές. Δεν εγκαταλείπεται δέ παρά μόνο όταν της αφαιρέσουν και το έλάχιστο ίχνος της πολύτιμης ουσίας. Αυτή ακριβώς ή ουσία, άποξηραινομένη και καθαριζομένη, είναι γνωστή στον κόσμο με το όνομα όπιο.

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΙΠΠΑΡΧΟΣ;

Η άστρονομία είναι, χωρίς άλλο, ή πρώτη έπιστήμη που έπεδίωξαν να δημιουργήσουν οι λαοί, στους οποίους είχε ξυπνήσει ή έπιθυμία να κατανοήσουν το σύμπαν. Ο Ίππαρχος, ο μεγαλύτερος από τους άστρονόμους της αρχαιότητας, μόρεσε έτσι να χρησιμοποιήση ένα πλήθος παρατηρήσεων που είχαν γίνει πριν απ' αυτόν. Μα ο Ίππαρχος, μεγαλοφυής όπως ήταν, μόρεσε να τις αναθεωρήση όλες και να συνθέση την πρώτη μαθηματική άστρονομία.

Για τη ζωή του Ίππαρχου έλάχιστα πράγματα είναι γνωστά. Ο Πλήνιος και πολλοί άλλοι συγγραφείς που έζησαν μνησαν την δόξα του, παράλειψαν να μάς πληροφορήσουν και γι' αυτήν άκόμη την έποχή του θανάτου του. Ο Στράβων μάς παρέχει μόνο μερικές πληροφορίες σχετικώς με τη ζωή του. Ο Ίππαρχος έζησε, κατά πᾶσαν πιθανότητα, κατά τον δεύτερον αιώνα πρὸ Χριστού και σπούδασε στη Νίκαια, ίσως και στη Ρόδο, κι' έπειτα συμπλήρωσε τις σπουδές του στας Άθήνας, πριν πάη να χρησιμοποιήση για τις παρατηρήσεις του το πλούσιο άστεροσκοπείο της Άλεξανδρείας. Το καθ' αυτό έργο του Ίππαρχου, εκτός από ένα άσήμαντο βιβλίο του τιτλοφορούμενο «Τά Φαινόμενα», εξαφανίστηκε. Μα ο Πτολεμαίος περιέσωσε τις σπουδαιότερες παρατηρήσεις του μεγάλου άστρονόμου. Η πρώτη απ' αυτές είναι μια τροποποίησης της διαρκείας του έτους που το θεωρούσαν τότε ίσο προς 365 ήμέρες και έξη ώρες. Ο Ίππαρχος προσδιώρισε την διάρκειά του ακριβέστερα, αναφέροντας και τα λεπτά άκόμα. Κατέστρωσε κατόπιν τον πίνακα των κινήσεων του ήλιου και της σελήνης. Έπειτα φαντάστηκε μια μέθοδο που είχε ως σκοπό να μετρήση την άπόστασι της γης και της σελήνης. Η μέθοδος αυτή ήταν λαμπρή, μα ανεφάρμοστη με τα άτελη έργαλεία που διέθετε ή άστρονομία της έποχής εκείνης.

Η εξαφάνισις ενός μεγάλου άστρου έδωσε κατόπιν στον Ίππαρχο την ιδέα να κάνει την καταμέτρηση των άστρων και να προσδιορίση συγκριτικώς την λάμψη τους και το μέγεθός τους. Καταμέτρησε έτσι 1080 άστρα μοιράζοντας τον ούρανο σε 49 άστερισμούς. Συγχρόνως προσδιώρισε ότι όλα τ' άστρα, διατηρώντας τις άμοιβαίες άποστάσεις τους, κάνουν από την δύση προς την ανατολή μια άδύνατη κίνηση που την ύπολόγισε σχεδόν ακριβώς. Αυτός ο μέγας σοφός έδινε έτσι στη φαντασία των ανθρώπων, την δυνατότητα να αντίληφθουν ένα σύμπαν άκόμα πιά άπέραντο απ' ό,τι τους επέτρεπον να το φαντάζονται τα μάτια τους.